

СОЦИАЛНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИ ПРОЦЕС – ОСОБЕНОСТИ И СЪДЪРЖАНИЕ

Венка Кутева-Цветкова

Особено внимание в социалната педагогика се отделя на въпроса за социално-педагогическия процес. Той се разглежда като динамика на развитието на съответното социално-педагогическо явление или последователността от действия (педагогическата дейност) на социалния педагог, взаимодействието на възпитателя и възпитаника, обезпечаващо достигането на определена социално-педагогическа цел.

Всеки социално-педагогически процес има своите етапи (стадии, периоди) на развитие, изменение. Практиката показва, че техни признаци могат да бъдат възрастови, качествени или количествени изменения, осъществявани в съответното социално-педагогическо явление. Качествените изменения често са характеризирани като стадий (временен период). Етап и стадий често са използвани като синоними.

Етапите (стадиите, периодите) се определят в зависимост от това, което се изучава, възпитава, развива, при какви условия, в продължение на дълго време. Във всеки от тях се отделят най-характерните, типичните, възможни качествени изменения, които позволяват да се отличи своеобразието на единия етап от другия.

В теоретичен и практически план е необходимо да се определят критериите за оценка на това, което получава качествено изменение на дадения етап на социално-педагогическия процес, а също така и технологията за тяхното открояване. В теорията критериите и техните показатели, позволява да се оцени динамиката на протичане на изследвания етап и целия социално-педагогически процес. В практическата дейност на социалния педагог те свидетелстват за съответствие на развитието на нормата или прояви на своеобразно отклонение.

Ще разгледаме съдържанието на социално-педагогическия процес като развитие (изменение) на характерно социално явление, социалното развитие на човека в цялост.

В широк план това например е процесът на социално развитие на човека през целия му живот. Такъв социално-педагогически процес позволява да се открият особеностите на социалното развитие и проявите на човека през всеки етап на неговото възрастово развитие. Съвременната

възрастова психология и педагогика разкриват особености в развитието на човека в продължение на целия му живот, обособяват в него определени етапи (етапи на възрастовото развитие), техните качествени и количествени характеристики. Тези знания помагат на социалния педагог да определи целите и характера на своите действия в социалната среда по отношение на конкретния човек, в зависимост от неговата възраст.

В тесен план, социално-педагогическият процес като изменение (развитие) на едно или друго качество, особеност на човека, на неговите индивидуални възможности е сам по себе си резултат от саморазвитието, самоусъвършенстването, а така също и целенасоченото влияние на социалния педагог по отношение към него, въздействие върху неговата социална среда. Познаването на съдържанието, особеностите на протичане на процеса на развитие на определено качество на личността, позволява на специалиста да предвиди особеностите на неговата динамика и ориентирайки се по нея, да организира и реализира своята дейност.

По своята същност социално-педагогическият процес е целенасочена последователност от действия на социалния педагог (субекта), обезпечаваща най-оптималното достигане на определена социално-педагогическа цел в социалното развитие (корекция на развитието), възпитанието (превъзпитанието, поправянето), овладяване на умения и навици в самообслужването, обучението, професионалната подготовка на обекта.

Този процес има определена структура: включва субект и обект, етапи, подетапи на педагогическата дейност. Всеки етап има своите компоненти. Съществуват определени условия на средата, които обезпечават най-оптималното нейно протичане (практическа реализация), достигането до оптимален резултат.

Всеки социално-педагогически процес се осъществява от конкретен специалист (група специалисти) – субект. Този специалист реализира последователността от действия, която му позволява да получи резултат при достигането на поставената цел.

Субект на социално-педагогическия процес е или подготвен специалист, или родител, или някакво трето лице (група) по отношение на човека към когото е насочена неговата (тяхната) дейност. В качеството на субект излиза и самият човек по отношение на себе си при осъществяване на саморазвитието, самовъзпитанието.

Позицията на субекта във възпитанието се определя преди всичко от неговата подготовка, от неговия социален опит. В обществен план тази позиция в значителна степен се характеризира като социална поръчка

на даденото общество. С други думи, ориентир за социалния педагог е този опит, който той придобива, усвояването му и признаването му от обществото за социална ценност, национална култура. Обществото, нацията, държавата, в които всеки израства и се възпитава ориентират субекта по отношение на насочеността на предстоящата му социално-педагогическа дейност.

Вторият водещ компонент, който определя съдържанието и насочеността на социално-педагогическия процес, е обектът на възпитанието, неговите индивидуални особености, възможности, социални проблеми, отношения към субекта на възпитанието.

Всеки социално-педагогически процес като последователност от целенасочени действия може да бъде разбит на етапи и подетапи. По правило, обособяват се следните основни етапи на социално-педагогическия процес:

- подготвителен;
- непосредствена дейност (реализация на избраната педагогическа технология);
- заключителен.

Всеки от тях има своето значение, съдържание и последователност при реализирането на действията.

Подготовката за социално-педагогическа дейност заема особено място при нейното осъществяване. Общозвестно е, че както е подготвена дейността, такива са възможностите за нейната реализация.

Подготвителният етап включва подетапи, които определят съдържанието на социално-педагогическата дейност. Към тях се отнасят:

Диагностика и разкриване индивидуалността на обекта. Социално-педагогическата дейност има адресатен характер. Тя е ориентирана към конкретната личност. В зависимост от социалния проблем на човека (детето, подрастващия, юношата, зрелия човек, възрастния), а също така в зависимост от неговите индивидуални възможности и ограничения (физически, физиологични, психологически), от своеобразието на всекидневното социално поведение. Диагностиката предвижда разкриване на:

а) индивидуалните отклонения на човека и възникналите във връзка с тях социални проблеми и самореализация;

б) индивидуалните особености, възможностите на човека, неговият позитивен потенциал, създаващ перспектива за индивидуалното, индивидуално-компесаторно развитие или пътищата за най-целесъобразно проя-

вяване на недостатъците в развитието, професионалната подготовка и самореализацията;

в) особеностите на жизнените позиции на човека, неговото отношение към саморазвитието, самоусъвършенстването, възможностите за достигане на социално-педагогическите цели, активност в работата над себе си, възприемането му от възпитателя.

г) условията на средата, в която той живее и има възможност за самореализация.

Отчитайки, че социалният педагог нерядко има работа с хора, имащи особени нужди, тази диагностика често изисква участието на няколко специалисти: медици, психолози, педагози. Подобен подход позволява да се получи най-пълна информация за човека, на основата на която могат да се формулират препоръките на социалния педагог:

– показания;

– предпазливост (главното и предназначение е да не се навреди);

– съвети за изграждане на възможно най-оптималното взаимодействие с обекта и неговото обкръжение.

Диагностицираните фактори позволяват да се открие индивидуалността на човека, което на свой ред позволява да се премине на следващия подетап – *формирание на социално-педагогическия проблем на човек*. Става въпрос за адресатна оценка, от която се нуждае дадения човек и какъв тип социално-педагогическа помощ му е нужна.

По-нататък следва *социално-педагогическо прогнозиране*.

Като негов предмет може да бъде посочено:

а) насоченост и интензивност на индивидуалното развитие, възможности за неговото социално възпитание, превъзпитание, рехабилитация, адаптация, а също така и обучение по въпросите на самообслужването, професионално ориентиране и подготовка.

б) възможности на човек за развитие в цяло или по определено направление;

в) способност на възпитателя да обезпечи оптимално развитие, обучение и възпитание на човек;

г) способност на възпитателя да обезпечи постигането на определена социално-педагогическа цел;

д) съответствие на условията на възможностите на възпитаника и възпитателя по посока на развитие на човек.

Прогнозирането на възможното социално-педагогическо развитие на човек е един от най-сложните подетапи на процеса. Той се основава

на наличието у субекта на достатъчно пълна информация за обекта, необходима за прогнозиране, а също и на личния опит и интуиция на педагога.

В началото на своята професионална дейност социалният педагог преимуществено ползва данни от учебни пособия, специални изследвания относно възможностите за въздействие върху човек в зависимост от неговите индивидуални отклонения, препоръки, позволяващи да се изберат варианти на социално-педагогически технологии. С времето, натрупвайки опит в работата с една или няколко категории хора, апробирайки реализацията на различни технологии, той придобива опит, развива педагогическа интуиция и получава възможност за по-уверено прогнозиране на перспективите на своя обект и своите действия.

В съответствие с личностното разбиране на възпитателя относно социалната поръчка, при въздействието на социалния обект, знанията за неговите индивидуални признаци, оценката на своите педагогически възможности, условията за възпитание, той *определя целта и задачите на своята педагогическа дейност*. В това се заключава следващия подетап от цялостния процес.

Моделирането е следващият подетап от подготвителния етап на социално-педагогическия процес. Като такъв се разбира емпирично създадения образ на целенасочена педагогическа дейност по реализация на конкретна педагогическа технология, обезпечаваша постигането на поставената цел, с отчитане възможностите за реализация. Моделирането има общ и частен характер: постигане на обща цел, решаване на частна задача. Главната задача на педагогическото моделиране е да обезпечи възможността за избор на най-оптимален вариант на педагогическа технология, която може да способства за достигането на резултат.

Избор на техники и способности за реализация – е следващият подетап на социално-педагогическия процес. По своето съдържание социално-педагогическата технология се разглежда като:

- а) обосноваване (описание) на етапите, методите и средствата на социално-педагогическата дейност в работата с конкретна категория хора;
- б) целесъобразна, оптимална последователност от етапи в работата с човек, позволяваща достигането на оптимален резултат.

Първият подход има теоретичен характер – обосноваване на най-оптималният вариант за достигане на педагогическата цел, а вторият – практически – целесъобразната дейност за нейното достигане. Първият предшества втория, той позволява да се проектира предстоящият процес, а вторият е вариант за неговата реализация. Педагогическата технология

предвижда определена програма за дейност. Тя бива или готова, или специално разработена в съответствие с индивидуалността на обекта.

Относно избора на педагогическа технология, социалният педагог трябва да знае следното (В. А. Никитин. Соц. педагогика, 2002, с. 54):

– индивидуалните особености на обекта: отклонения и възможности;

– социално-педагогическа цел (към какво се стреми, какво следва да очаква);

– условия за реализация на педагогическата технология (специализирани центрове, домове);

– възможни форми за реализация на педагогическата технология (специалисти в стационарни условия, специалисти-консултанти в специализирани центрове, майката – в домашни условия и др.);

– собствени възможности за достигане на целта;

– времеви възможности за реализирането на педагогическата технология.

За всеки социално-педагогически проблем може да има няколко технологии. В бъдеще, в специализираните центрове могат да бъдат създавани своеобразни банки от технологии по различни социални проблеми. Всяка технология включва (В. А. Никитин, 2002, 54): особености на обекта и социално-педагогическия проблем; описание на избрания вариант за дейност; препоръки и реализация.

Избраната технология се реализира от социалния педагог чрез индивидуална методика. Технологията е една, но методиките за нейното практическо осъществяване са много.

Планирането на социално-педагогическата дейност предвижда разработка на график за реализацията на технологията по време, място и видове занятия. Планирането способства за реализацията на замисъла, обезпечава комплексността и интензивността на педагогическата дейност.

По правило, всяка технология предвижда определено методическо обезпечаване – материална подготовка. Става въпрос за методическия и дидактическият материал, необходим за качествено провеждане на занятията и възпитателните мероприятия.

Вторият етап е основен. Той е непосредствената реализация на социално-педагогическата технология с използване на съвкупността от методи, средства, прийоми. Даденият етап включва следните подетапи. Начален е *апробацията на социално-педагогическата технология*. Той е необходим във връзка с това, че социалната педагогика често има

работа с отделна личност или група, които изискват индивидуализация на педагогическата технология. За това свидетелства всекидневната практика, особено в сферата на педагогическата корекция, рехабилитация, индивидуално обучение и възпитание.

Етапът на непосредствената практическа дейност включва свои подетапи, всеки от които има своето значение и качествено-количествени характеристики.

Начален подетап е *адаптацията* в социално-педагогическата дейност на субекта и обекта.

Този подетап е необходим за налагането на взаимодействието между субекта и обекта, достигането на основите на единството, съгласуваността, взаиморазбирането. От нивото на решаването на проблемите на този подетап в много голяма степен зависи ефективността на следващите действия. Практиката показва, че решаването на дадената задача може да се затрудни, което оказва влияние върху резултативността на усилията. Това е особено характерно за работа с проблемни деца по тяхното превъзпитание и поправяне. Твърде трудно се осъществява и адаптацията в работата по педагогическата корекция на деца, имащи психически отклонения в емоционалната или активно-волевата сфера.

След това следва подетапът на включване на обекта в процеса на саморазвитието, самовъзпитанието. Той има индивидуален характер в зависимост от сферите на социално-педагогическа дейност. Социалният педагог, придобивайки опит в работата с дадения обект, постепенно повишава усилията си за достигане на по-висок резултат.

В процеса на позитивното решаване на проблемите от единия подетап към другия, социалният педагог се утвърждава в правилността на избраната педагогическа технология, по-уверено изгражда своята дейност. В противен случай, при затруднения в решаването на задачите, обратно, възможна е загуба на увереността в работата на специалиста.

Всеки подетап от дейността предвижда достигането на определени, планирани резултати, които се характеризират със свои качествено-количествени показатели. Именно заради тези подетапи се провежда цялата предхождаща педагогическа работа.

В социалната педагогика обаче не всички проблеми се решават просто. Практическата работа се осъществява с проблемни хора или със сложни социални групи. В процеса на тази дейност от социалния педагог се изисква голяма гъвкавост, умение да види своите недостатъци и да търси нови методи и методически прийоми. Това е обусловено от

факта, че социалният работник при прехода от една методика към друга е длъжен предварително да я апробира, да провери целесъобразността и едва след това активно да я внедрява. Подобен подход позволява да се обезпечи индивидуализация. Практиката в сферата на педагогическата корекция, педагогическата рехабилитация, индивидуалното развитие, обучение и възпитание убедително потвърждава това.

Апробацията на елементите е насочена към това, да помогне на социалния педагог да покаже индивидуален коректив за реализация на избраната педагогическа технология. На основата на това се провежда по-нататъшно уточнение на технологията за прилагане към дадената социално-педагогическа ситуация.

Действеността на социално-педагогическият процес много зависи от оценката и анализа на работата на всички при нейната продължителност и корекция. Всеки компонент от дейността изисква оценка за неговата резултатност, а също така и ефективна корекция. Действайки и едновременно анализирайки успешността на операцията, специалистът определя насочеността на следващата дейност, при необходимост коригирайки своите усилия. Такъв подход прави процеса по-динамичен и резултативен и позволява да се осъществи по-голяма индивидуализация.

За оценка на динамичността на социално-педагогическия процес се предвижда мониторинг, провеждан през определен период от време или по изпълнение на определен комплекс от педагогически мерки. Той предвижда сбора от информацията какво е проведено, към каква динамика на обекта води и оценка на резултативността. Мониторингът позволява да се отложи хода на реализацията на процеса и да се оцени резултативността на отделните или комплексни мероприятия, подетапи на втория етап. Това позволява да се оцени действеността на технологията и да се направи корекция в хода на педагогическата работа. По този начин продължава индивидуализацията на процеса.

Най-накрая следва **третият – заключителен, резултативен етап.**

На този етап имат място анализът и оценката на действеността на социално-педагогическата технология и определяне на последващите перспективи.

Към основните подетапи на резултативния етап се отнасят:

Предварителна оценка на действеността на социално-педагогическата технология. Завършва практическата дейност на специалиста и естествено следва на нейната резултативност. Предварителната оценка позволява да се определи в каква степен на човек се удава да реши проблема.

Оценката позволява вземане на решение за *включване на клиента в адаптационен процес в ново състояние, при нови условия*. Даденият подетап води до резултата от педагогическата рехабилитация, корекция, превъзпитание, поправяне в специализирани образователни учреждения или в домашни условия. Той се провежда в определени средови условия, в които клиентът има най-големи възможности за лична самореализация. Тези условия са максимално приближени към естествената среда на неговата жизнена дейност.

Адаптационният процес затвърдява резултата от използваната технология, виждат се нейните достойнства и недостатъци, обосновава се изборът ѝ.

Трябва да се подчертае, че началото на адаптацията на човек, преминал курс на педагогическо влияние има много важно значение. Тя невинаги преминава безболезнено за клиента, затова е необходимо да се отчитат особеностите на клиента и да се прогнозира своеобразието на неговата адаптация. Това позволява на социалният педагог при необходимост да предвиди подкрепа на клиента, помощ за него в този период. Постепенно се повишава самостоятелността на клиента, неговото пълно включване в самореализиращата се дейност.

След завършване на адаптацията следва *подетап на анализ на извършената работа и нейната резултатност*. Открояват се позитивните и негативните аспекти на използваната технология, варианта на нейната реализация, а също така и собствената дейност на клиента като субект на самоусъвършенстване. С това завършва заключителният етап.

За оценка на такъв процес е необходима съответна технология, която е ориентирана към съответния подетап и включва следните елементи: кой оценява; какво се оценява; методика за оценка на всеки показател (критерии и техните показатели).

Във всеки конкретен случай действат определени критерии на качествено-количествена оценка на социално-педагогическия процес, които са:

- наличие на субект и обект на оценяване;
- общи и частни цели и задачи;
- технология на оценката;
- етапни критерии за оценка и техните показатели;
- резултат.

Социално-педагогическият процес се осъществява от съответни специалисти с помощта на практически действия. Следва да различаваме

педагогическа дейност в социална среда и социално-педагогическа дейност.

Изразът “педагогическа дейност в социална среда” свидетелства за нейната педагогическа насоченост и мястото и в практическата реализация (в дадената социална среда). Става въпрос преди всичко за възпитанието, обучението и развитието на конкретния човек, представител на дадената среда.

Изразът “социално-педагогическа дейност” говори за нейната социална насоченост към конкретния човек, група, социална среда, за постигане на поставените цели. Тази дейност има непосредствен характер – пряко въздействие върху човека, групата, и опосредствен – използване на възпитателните (стимулиращи, подбуждащи, предупреждаващи) и други възможности на средата, целенасочено създаване (преобразуване) на педагогическата ситуация за постигане на конкретни социално-педагогически цели. По правило се използват възможностите на непосредственото и опосредственото взаимодействие на субекта с обекта.

Следва да отбележим, че практическият резултат бива различен. Той може да се прояви в сериозни положителни изменения, неголям напредък у обекта на въздействие, а понякога в резултата ярко изразените негативните реакции на обекта могат да имат и отрицателен ефект. Определен отпечатък от работата се наславя и върху субекта. Той или утвърждава своите възможности, получава удовлетвореност, натрупва положителен опит, или у него се появяват съмнения и разочарования. Понякога се стига до загуба на своите способности за достигане на едни или други социално-педагогически цели в работата с клиента или въобще със себе си.

Достигнатият резултат преди всичко се определя чрез оценката на протеклите изменения в нейния обект. Оценката на динамиката на субекта като резултат от въздействието, обикновено не се осъществява. Обаче подобна динамика в субекта има своето място. Самооценката (рефлексия) в определена степен позволява на субекта да оцени не само това, което се е получило, но и това, което придобива човек (възпитател) сам в качеството на реален опит. Социално-педагогическата дейност – това е двустранно действие, самообогатяване.

Измененията в субекта и обекта на социално-педагогическата дейност нямат скокообразен характер. Както показват специални изследвания, такава дейност по отношение на обекта способства за постепенното, понякога противоречиво негово изменение и невинаги съответства на

прогнозата. Постига се чрез целенасочена дейност на социалния педагог, на неговото майсторство и упорит труд, постепенно. Той също зависи от особеностите на субекта, неговата лична култура, мотивация, професионална компетентност, заинтересованост, отношение към педагогическото влияние и време на участие в нея. В този процес се осъществява взаимодействие на личностните култури на възпитателя и възпитаника. Само личност с висока, богата култура, може в действителност да обогатява другия. Следва да подчертаем, че задължителен компонент на културата на възпитателя трябва да бъдат педагогическите склонности и способности, а също и придобитите професионални качества.

Педагогическата склонност е влечение, предразположение към педагогическа дейност.

Социалната насоченост на педагога – това е съвкупността от устойчиви социални мотиви, определящи неговата дейност. Към тях се отнасят (В. А. Никитин, 2002, 60):

- алтруизъм;
- духовност;
- социална инициатива активност;
- широк кръгзор, ерудиция;
- чувство към новото;
- социална отговорност, чувство за дълг;
- социален оптимизъм.

Професионалната насоченост на социалния педагог е:

– съвкупност от психолого-педагогически качества на личността, определящи нейната предразположеност към педагогиката. Към нея се отнасят (Пак там):

- интерес към децата, човека, като обект на познание и педагогическа дейност;
- контактност;
- потребност от предаване на знание;
- педагогическа помощ;
- стремеж към самоусъвършенстване.

Педагогическите способности са индивидуално-психически особености на личността, явяващи се условие за успешно изпълнение на педагогическата дейност. Сред тях се обособяват общи и специални.

Общите педагогически способности са преди всичко адекватност на възприятието, дълбочина на интелекта, обем на паметта, разпределеност на вниманието, богатство на въображението, сила на емоциите и съпреживяванията, воля и търпение.

Към *специалните педагогически способности* можем да отнесем прогностичните, конструктивно-организаторските, емоционално-изразителните, комуникативните, гностическите, сугестивните, изследователските.

Отбелязват се някои качества, важни за педагога. В това число: физически, нервно-психични, интелектуални и социални.

Физически: крепко здраве, физическа издръжливост, изразителен глас, мимика, жестове, висок темпо ритъм, енергичност, действеност, висока работоспособност.

Нервно-психични: разпределеност, устойчивост на вниманието, емоционална възприемчивост и устойчивост, чувство за време, бързина на реагирането, динамика на поведението, яркост, богатство на въображението, любознателност, самообладание, настойчивост, устойчивост на стрес, съдържаност.

Социални: доброта и любов към хората, уважение към човек, нагласа за подкрепа на хората, отзивчивост, справедливост, честност, милосърдие, организираност, целеустременост, толерантност, общителност, такт, склонност, към сътрудничество, емпатия, възискателност към себе си, съвестност, самокритичност, инициативност, трудолюбие, гражданска отговорност, чувство за дълг, увереност в своите сили, жизнерадост.

Личността и дейността на социалния педагог се отличават с нравствени принципи, хуманистични ценности и етически кодекс, от които той се ръководи във всекидневния живот и практика.

Нравствените принципи на социалния педагог са изходни положения, определящи неговото нравствено поведение. Към тях се отнасят: обективност, хуманизъм, уважение към личното достойнство на човек, индивидуален подход, етична отговорност пред човек за своето поведение, дейност и нейните резултати, обезпечаване на социална, психологическа и физическа независимост.

Хуманистичните ценности на социалния педагог са ценности в основата на които лежи уважение и любов към човека. Те са главният ориентир за неговата дейност. Сред тях са:

- осъзнаване самоценността на човешката личност, нейната неповторима индивидуална и творческа същност;
- приемането на човек такъв, какъвто е;
- признаване на основното предназначение на социално-педагогическата дейност – разностранното развитие на личността, подготовка за нейното самообслужване, самореализация в обществото;

- съзнателно и емоционално приемане на избраната професия;
- разбиране творческата природа на дейността, изискваща огромни нервно-психични загуби, постоянно самоусъвършенстване.

Етическият кодекс на социалния педагог е сборник от нравствени правила и норми, от които се ръководи в процеса на взаимодействието с другите хора в своята педагогическа дейност. Той включва:

- културно поведение и общуване;
- педагогически такт;
- уважение личното достойнство на клиента като човек, независимо възрастта му, националната му принадлежност, пола, вероизповеданието;
- професионална честност и обективност;
- конфиденциалност по отношение на информацията, получена от клиента и неговите близки;
- етична отговорност за своите постъпки и техните последствия;
- приоритет на интересите на клиента в работата с него и отклонения на действия, които им противоречат;
- приемане на съвети и помощ от по-компетентни хора в интерес на клиента;
- прекратяване на социално-педагогическата дейност, ако тя се оказва недостатъчна или вредна за клиента.

Безусловно, изложеният портрет на социалния педагог може да бъде допълнен или опростен. Той позволява най-вече по-пълно да бъде представена личността на специалиста по социална педагогика.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

1. *Вульфова, Б. З.* Исследования в области социальной педагогики: основания, научный аппарат, специфика организации //Вестник Университета Российской академии образования, 1998, № 1, 35–55.
2. *Галагузова, М. А.* Социальная педагогика. Курс лекции. Гуманит. изд. центр ВЛАДОС. М., 2003. 416 с.
3. *Мардахаев, Л. В.* Социальная педагогика. М., Гардарики, 2008.
4. *Никитин, В. А.* Социальная педагогика. М., Гуманитарный издательский центр ВЛАДОС, МГСУ, 2002. 269 с.

СОЦИАЛНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИ ПРОЦЕС –
ОСОБЕНОСТИ И СЪДЪРЖАНИЕ

ВЕНКА КУТЕВА-ЦВЕТКОВА

Резюме

Анализира се същността на социално-педагогическия процес. Представят се структурата и етапите му. Откроява се ролята на социалния педагог като субект на социално-педагогическия процес.

SOCIAL-PEDAGOGICAL PROCESS –
FEATURES AND CONTENT

VENKA KOUTEVA-TSVETKOVA

Summary

We analyze the nature of social-pedagogical process and describe its structure and phases. Also we highlight the role of social pedagogy as a subject of the social-pedagogical process.